

Sygn. akt I CSK 37/16

POSTANOWIENIE

Dnia 19 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie z powództwa I. M. (J. M.) G. i M. T. (vel M. T.) G.
przeciwko Skarbowi Państwa - Prezydentowi m. W.
o odszkodowanie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 19 października 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powodów
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 20 lutego 2015 r., sygn. akt I ACa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i zasądza od powodów łącznie kwotę 7200,- (siedem tysięcy
dwieście) złotych na rzecz Skarbu Państwa Prokuraturii
Generalnej Skarbu Państwa tytułem kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 lutego 2015 r. Sąd Apelacyjny w (...) zmienił na skutek apelacji powódki zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w W., oddalając powództwo w całości. Przedmiot postępowania stanowiło roszczenie powodów o zapłatę odszkodowania za sprzedaż lokali w nieruchomości położonej w W. i objętej skutkami dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. W. (Dz.U. Nr 50, poz. 279 ze zm.). Wniosek powodów o przyznanie im własności czasowej nieruchomości został oddalony w 1952 r. decyzją Ministerstwa Gospodarki Komunalnej - która w 1996 r. została uznana za nieważną. Po przejęciu nieruchomości na własność Skarbu Państwa znajdujące się w niej lokale, których dotyczy dochodzone roszczenie, zostały zbyte na podstawie osobnych decyzji. Pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia. Sąd Okręgowy nie uwzględnił jednak tego zarzutu, zasądzając powództwo w części. Jak wskazano w uzasadnieniu tego wyroku, powodowie wykazali istnienie w sprawie wszystkich przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej - w tym związku przyczynowego między decyzją o sprzedaży lokali a szkodą w majątku powodów. Równocześnie, termin przedawnienia ich roszczenia - obliczany w odniesieniu do daty wydania decyzji o sprzedaży lokali - jeszcze nie upłynął.

Sąd Apelacyjny nie podzielił tego stanowiska, stwierdzając, że decyzje o sprzedaży lokali nie powinny być uznane za źródło szkody powodów. Wynikała ona z samej decyzji z 1952 r., uznanej następnie za nieważną - co stworzyło powodom prejudykat umożliwiający wystąpienie z roszczeniem odszkodowawczym. W konsekwencji, Sąd Apelacyjny uznał roszczenie powodów za przedawnione.

Orzeczenie to zostało zaskarżone przez powodów skargą kasacyjną, w której zarzucili oni wydanie go z naruszeniem: art. 442¹ w związku z art. 5 k.c. oraz art. 361 § 1 k.c. Na tej podstawie wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, ewentualnie - o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, a w każdym wypadku - o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie - o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie nie występują przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Brak w niej zwłaszcza podstaw, na których istnienie powołali się skarżący.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stwierdzili oni, że w sprawie występują dwa istotne zagadnienia prawne, zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawa budzących wątpliwości oraz wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, a także, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że zgodnie z utrwalonym rozumieniem tej ostatniej przesłanki w judykaturze, odnosi się ona do sytuacji, w których skarga kasacyjna jest uzasadniona w sposób widoczny już na pierwszy rzut oka, bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań (tak m.in. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 25 lutego 2016 r., V CSK 518/15, nie publ. oraz z dnia 21 kwietnia 2016 r., V CSK 650/15, nie publ.). Zasadność ta ma szczególnie silny, kwalifikowany charakter i jest dalej idąca, niż miałoby to miejsce w wypadku zwykłej zasadności środka zaskarżenia.

Przesłanki wymienione w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i pkt 2 k.p.c. zakładają natomiast istnienie na tle wniesionej skargi kwestii wątpliwej lub niejasnej, mającej znaczenie dla rozpoznania sprawy (tak m.in. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 22 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14, nie publ., z dnia 13 stycznia 2016 r., II CSK 328/15, nie publ. oraz z dnia 14 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.). W konsekwencji, rozstrzygnięcie tych problemów przez Sąd Najwyższy może w istotnym stopniu przyczynić się do rozwoju prawa, pozwalając tym samym na spełnienie publicznego celu skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Z tych powodów nie jest więc możliwe, by ta sama kwestia mogła stanowić podstawę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, równocześnie zaś, by była źródłem kwestii o problemowym i niejasnym charakterze, odpowiadając przesłankom z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. bądź art. 398⁹ § 2 pkt 2 k.p.c. Skarżący popełnili ten błąd w odniesieniu do wszystkich problemów, które wskazano w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania,

to znaczy powołując je równocześnie jako źródło oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, jak i jako podstawę jednej z dwóch pozostałych przesłanek (z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.).

Niezależnie od tego, żadna ze wskazanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie została także spełniona w sprawie w razie rozpatrywania ich samodzielnie. Po pierwsze, nie można stwierdzić, by w zakresie wskazanym przez powodów skarga kasacyjna była uzasadniona w stopniu oczywistym. Zarówno problematyka nadużycia zarzutu przedawnienia, jak i sposób skonstruowania związku przyczynowego były w okolicznościach sprawy, przedmiotem obszernych wyjaśnień Sądu Apelacyjnego i nie można uznać, by w tym zakresie mogło dojść do jakiegokolwiek rażącego uchybienia, które odpowiadałoby przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Po drugie, kwestie wskazane w powiązaniu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. nie wystarczą do wykazania żadnej z tych przesłanek. Przede wszystkim pytanie o sposób stosowania art. 5 k.c. w odniesieniu do zarzutu przedawnienia zostało sformułowane w sposób kazuistyczny, w zbyt silnym powiązaniu z konkretnymi okolicznościami faktycznymi sprawy, by możliwe było sformułowanie na ich podstawie przez Sąd Najwyższy ogólnego poglądu, mającego znaczenie dla rozwoju prawa. Konstrukcja nadużycia prawa podmiotowego została oparta na klauzuli generalnej, która ze swojej istoty wymaga konkretyzacji na gruncie ustalonych okoliczności faktycznych danej sprawy. Z założenia zatem nie może ona stanowić pola do formułowania uniwersalnych i jednoznacznych reguł, które pozwalałyby na wskazanie wypadków nadużycia prawa podmiotowego.

Obok tego należy zauważyć, że kwestia istnienia związku przyczynowego między decyzją o odmowie przyznania własności czasowej i decyzją wywłaszczeniową a szkodą, była już przedmiotem rozstrzygnięć Sądu Najwyższego, ostatnio w uchwale siedmiu sędziów z dnia 3 września 2015 r., III CZP 22/15 (OSNC 2016, nr 3, poz. 30). W konsekwencji, nie można stwierdzić, by problem ten budził istotne wątpliwości i mógł odpowiadać przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. lub z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, rozstrzygając o kosztach postępowania na podstawie art. 98 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

jw